

de Polders.

c:\Staveren\Landen\Polder.doc

De Staverse Noorder en Zuidermeer polder.

uit "tegenwoordige staat van Friesland" derde deel blz. 292

Het Stavorsche Meer is van overlant bedijkt en drooggemaakt. Naardien de poelen en meeren, omtrent Stavoren, door derzelver ondiepten grootelyks ter belemmeringe der Scheepvaart strekten, vindt men goed dezelve tot land in te graaven en te onderhouden. Het Oktrooi, hier toe op den 19 May 1613 aan de Stad Stavoren verleend en bedykinge bekomen, door haar als eigen en lastvrij gebruikt mogten worden. Doch al dra ontstonden er eene menigte van verschillen, waar door die van Stavoren bewoogen werden, hun recht voor de eene helft over te draagen aan de Heeren

Ernst van Harinxma, Johan van der ande, Ork van Doijem en Gellius Jongestal, alle Raaden in den Hove van Friesland; terwyl de andere helft aan andere lieden werdovergedaan. Voor deeze overdragt ontvingen die van Stavoren eene schoone somme gelds, ter goedmakinge van hunne reeds gedaane kosten; ook namen de nieuwe Eigenaars aan, eene vaart te zullen graaven van Stavoren naar Warnersloot, op de wydte van 54 en de diepte van vier voeten, met een Dyk aan den kant, om by tegenwind tot een Trekpad te kunnen dienen; gelyk ook eene vaart van Stavoren naar Scharl, en voorts naar Warns, benefens nog eene andere vaart van Stavoren naar Molkweerum, wyd en diep als vooren. Deeze overdragt geschiedde op den 30 van Oogstmaand 1620, en het Stavorsche meer werd, door't graaven van de vaart naar Warns, in tweeën gedeeld, waar door't eene deel den naam van Noorder-, en 't andere dien van Zuider-meer heeft verkreegen. In't Noordermeer plaatste men een' grooten achtkanten Watermolen, van ruim 80 voeten vlugt, waar door hetzelfde goed kon droog gehouden worden. Doch in het Zuidermeer, dat, wegens zyne meerdere diepte, veel moeielyker viel droog te houden, plaatste men twee zulke Molens; doch een deezer Molens naderhand afgebrand zynde, was de andere niet in staat het meer droog te houden. Dus was't bouwen van een' nieuwen Molen van de grootste noodzaakelykheid, zo't Meer niet wederom geheel en al in de grond zou raken; te meer wyl de nog overgebleeven Molen ook reeds merkelyk in verval was. De Eigenaars, ondertusschen, tegen de kosten opziende, droegen hunne gerechtigheid over aan de Heer Bernhardus Schotanus à Sterringa, Med. Dr. en deeze vond een nieuwe soort van Water-molen uit, welke schoon kleiner dan de voorigen, als hebbende maar 60 voeten vlugt, echter veel meer water dan die twee van tusschen de 80 en 90 voeten vlugt kon uitmaalen; gelyk veelen van dien tyd, zo uit Stavoren als van elders, gebleeken is. Inmiddels bemoeiden zich de Heeren Staaten ook met dit werk: want, overweegende hoe gevaarlyk, by eene doorbraak van den Zeedyk ten Zuidoosten van Stavoren, de Zuidermeer zou kunnen zyn, indien't Zeewater gang in't zelve kreeg, moedigden zy den voornoemden Heer aan, om het meer zwaar te bedyken en droog te maalen, met belofte van vryheid van lasten ten eeuwigen dage, en eene jaarlyksche gifte van honderd guldens, zo lang het meer wierd droog gehouden. Ook beloofde men hem, dat, indien het meer, door inbreuk van den Zeedyk, onderliep, en hy hetzelfde dan wederom droog maakte, zulks met een jaarlysch geschenk van 200 guldens zou worden erkend, zo lang hy het meer droog zou houden. Deeze gerechtigheid, door de Heeren Staaten van Friesland, aan Dr. Schotanus à Sterringa toegestaan, werd wederom, door hem, voor de helft, overgedragen aan den Heer Jr. Ernst Mokkema van Harinxma thoe Slooten, Grietman over Baarderadeel, en Kleinzoon van bovengemelden Heere Ernst van Harinxma, om dit werk gezamentlyk uit te voeren, baate en schade met elkanderen in gelyke deelen genietende en draagende. De landen, die binnen den Meerdyk liggen, bedraagen, alzo eenige oude laage landen daar mede in beslooten zyn, om te gelyk droog gemaalen te worden, omtrent twee honderd morgen of 500 pondemaaten lands, waarvan 428: zuiver meerland zyn; zynde het Noordermeer byna van dezelfde uitgebreidheid.

Deeze beschryving van het Stavorsche Meer en het droogmaaken van dien hebben wy hoofdzaakelyk overgenomen uit de aantekening van Schotanus zelven.